

Erzincan İl Müftülüğü

03 Eylül 2021 Tarihli, 1. Hafta Cuma Vaaz Örneğidir

ÇOCUK TERBİYESİNDE ANNE BABANIN SORUMLULUĞU

Aile bir insanın yaşamış olduğu en güzel birlikteliklerinden biridir. Aile hayatının ise en güzel tarafı çocuklardır. Güzel bir bahçeyi bir aileye benzetirsek, o bahçenin en güzel ağacı çocuklardır. Bu sebeple aile hayatının en önemli fonksiyonlarından biride, o ailede yetişen çocukların davranışlarının ahlaken en güzel noktaya getirilmesidir. Çocuklar insanlara Allah tarafından verilen bir emanettir. Bu emanet, ailenin sorumlulukların tam anlamıyla yerine getirmesi neticesinde dünya ve ahiret mutluluğun vesilesi olabileceği gibi, gerekli sorumlulukların yerine getirilmemesi neticesinde dünya ve ahiret sıkıntısı olabilmektedir.

Çocuklar bizlere verilmiş bir imtihan vesilesidir. Nitekim Yüce Rabbimiz bir ayette şöyle buyurmaktadır.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

“Bilin ki mallarınız ve çoluk çocuğunuz birer imtihan vesilesidir. Allah katında ise büyük bir mükafat vardır.” (Enfâl, 8/28)

Çocuklarımız için iyi bir eğitim modeli geliştirmeliyiz. Nitekim Sevgili Peygamberimizde böyle yapmıştır. Kız çocukların bebeklerle oynamasına müsaade etmiş, erkek çocukların ise atıcılık, binicilik ve yüzme gibi alanlarda oyunlar oynamalarına ve kendilerini geliştirmelerine izin vermiştir. **[Ebû Dâvûd]**

İnsan terbiyesi çocuk yaşta başlamaktadır. Nitekim **“Ağaç yaşken eğilir”** atasözümüz bu hususu ne güzelde dile getirmiştir. Bireyin hayat boyu sergileyeceği davranış modellerinin çoğu çocuklukta öğrenilmekte ve ahlaki bir yaşantı haline getirilmektedir. Bu sebeple ilim, iman, irfan ve ahlaki konularda güzel davranış şekillerini çocuklarımıza aktarmamız gerekmektedir. **İmâm Gazâlî Hazretleri** de şöyle buyurur:

“İnsan, bal mumu gibidir. Terbiye ile ona -müsbet veya menfi- istenilen şekil verilebilir.”

Çocuklarımıza ilk önce imani konuları öğretmeliyiz. İman konusunda bilinmesi gereken ilk husus her insanın Allah'ı bilmeye meyyal yaratıldığıdır. Ana-baba çocuklarının Allah inancını oluşturmada kendilerine düşen vazifelerini yerine getirmelidir. Sevgili Peygamberimizde bir hadislerinde ana-babanın çocuğun iman noktasındaki etkisinin ne kadar büyük olduğunu şöyle vurgulamaktadır. **“Hiç bir doğan çocuk yoktur ki, fitrat üzere doğmuş olmasın. Sonra onu annesi, babası yahûdileştirir; hıristiyanlaştırır ve mecûsîleştirirler.” [Ebû Dâvûd]** İnsanoğlu doğuşta Allah'ın isteklerini yerine getirmeye meyilli yaratıldığı halde ana-babanın sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmemeleri neticesinde bu husus yaş ilerledikçe zayıflama göstermektedir.

İbadetler konusunda da durum İman noktasıyla aynı paraleldedir. İmani konular gibi ibadet konuları da bu yaşta çocuklara alıştırmalıdır. Sevgili Peygamberimiz çocukların yedi yaşına geldikleri zaman namaz ibadetine alıştırmaları gerektiğini bizlere şöyle bildirmektedir. **“Çocuklarınıza yedi yaşındayken namaz kılmalarını söyleyiniz. On yaşına bastıkları hâlde kılmazlarsa kendilerini cezalandırınız yataklarını da ayırınız.” [Gülsen Atlı, Aile ve Çocuk Eğitimi Üzerine Sohbetler, s.34.]**

Kur'an-ı Kerim'de Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا

"Ailene namazı emret ve kendin de ona devam et." [TâHâ, 20/132] İbadetler kulun Allah'a yakınlığın ifadesidir. Çocuklarımızı ibadetlere alıştırmamızın en kolay yolu ise onlara örnek olmakla mümkündür. Onların yanında namaz kılmalı, onların yanında Kur'an okumalı, oruç olduğumuzu onlara hissettirmeliyiz.

Çocuklarımıza Karşı Sorumluluğumuz:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ.

"Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında, acımasız, güçlü, Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve emredildiklerini yapan melekler vardır." [Tahrim, 66/6]

Hz. Ömer bu ayetle ilgili olarak: "Yâ Rasûlallah! Nefislerimizi koruruz fakat ailemizi nasıl koruyabiliriz?" demişti. Allah Rasûlü şöyle buyurdu:

"Allah'ın sizi nehyettiği şeylerden onları nehyeder ve Allah'ın size emrettiği şeyleri onlara emrederse. Bu şekilde onları korumuş olursunuz."

Çocuklarımız Bizim İçin İmtihandır:

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

"Doğrusu mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır. Büyük mükafât ise Allah'ın yanındadır." [Tegâbun, 64/15]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

"Ey iman edenler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmaktan (zikretmekten) alıkoymasın. Kim bunu yaparsa, işte onlar ziyana uğrayanlardır." [Münafikun, 63/9]

Çocuklarımızdan Sorumluyuz. Rasulullah (s.a.v.) buyurdu ki:

كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، الْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا...

"Hepiniz çobansınız; hepiniz güttüğünüz sürüden sorumlusunuz. Devlet reisi de bir çobandır ve sürüsünden sorumludur. Erkek, ailesinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Kadın, kocasının evinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur." [Buhârî]

Çocuklar İslam'a Meyillidir. Rasulullah buyurdu ki:

مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ، أَوْ يُمَجِّسَانِهِ، كَمَا تُنْتَجُ الْبَهِيمَةُ بِهَيْمَةِ جَمْعَاءَ، هَلَنْ تُحْسِنُونَ فِيهَا مِنْ جَدْعَاءَ

Her doğurulan çocuk, fıtrat üzere doğurulur. Sonra anası ile babası onu Yahudi veya Hristiyan veya Mecusi yaparlar. Hayvan yavrusunun eksiksiz tam bir hayvan yavrusu sıfatında doğurulması gibi. Sen o hayvan yavrusu içinde kulağı, dudağı, burnu, ayağı kesik olanını hiç görür müsün? [Buhârî, Ebû Dâvûd]

Hayırlı Nesil İstemek:

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

"Onlar: "Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan gözümüzün aydınlığı olacak insanlar ihsan et ve bizi, Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder yap" derler. [Furkan, 25/74]

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ

"Orada Zekeriyya, Rabbine duâ etti: "Rabbim! Bana tarafından hayırlı bir nesil bağışla. Şüphesiz sen duâyı hakkıyla işitensin, dedi." [Al-i İmran, 3/38]

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ

İbrahim: "Rabbim! Bana sâlihlerden olacak bir evlat ver, dedi." "İşte o zaman biz O'nu (İbrahim'i) halîm (uslu) bir oğul (İsmail) ile müjdeledik." [Saffat, 37/100-101]

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ

"Ey Rabbim! Beni ve soyumdan geleceklere, namazı devamlı kılanlardan eyle. Ey Rabbimiz! Duâmıkabûl et!" [İbrâhîm, 14/40]

Terbiye Nedir? Terbiye Çocuğun iyi yetenek (kâbiliyet, istidad) ve eğilimlerini geliştirme ve kötülerini silme işine denmektedir. Terbiye, sistemli olarak çocuğu etkileme ve iyi alışkanlıklar vermekle mümkündür. Etkileme ve iyi alışkanlıkların verilmesine ne kadar erken başlanırsa sonuç o kadar mükemmel olur.

Salih Evlat Yetiştirmenin Önemi: Rasulullah buyurdu ki:

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُوهُ

"İnsanoğlu öldüğü zaman amel defteri kapanır. Ancak üç kimsenin (sevap defteri) kapanmaz. Sadaka-i cariye (cami, medrese, çeşme gibi kalıcı hayır eseri) bırakanlar. Hayırlı, faydalı ilim bırakanlar (dinî bir eser yazan veya ilmî icat ve keşif yapanlar). Anne ve babasına hayır duâ eden (salih ve hayırlı) bir çocuk bırakan." [Müslim]

Peygamberimiz şöyle buyuruyor:

مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَوَلَدًا مِنْ نَحْلِ أَفْضَلٍ مِنْ أَدَبٍ حَسَنِ

"Hiçbir baba çocuğuna güzel terbiyeden daha üstün bir bağışta bulunmuş olamaz." [Tirmîzî]

Rasulullah buyurdu ki:

حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ إِسْمَهُ وَيُحَسِّنَ أَدَبَهُ

"Çocuğun ismini ve terbiyesini güzel yapmak, ana ve babanın çocuğuna karşı olan görevlerindedir." [Müsnedü'l-Bezzar.]

Rasulullah buyurdu ki:

أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ

"Çocuklarınıza hoş muamelede bulunun ve onları güzel terbiye edin." [İbn Mace.]

Çocukların Dini Eğitimi

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى

"Ailene namazı emret; kendin de ona sabırla devam et. Senden rızık istemiyoruz; (aksine) biz seni rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, takvâ ilemdir." [Taha, 20/132]

Rasulullah buyurdu ki:

مُرُوا الصَّبِيَّ بِالصَّلَاةِ إِذَا بَلَغَ سَبْعَ سِنِينَ

"Çocuklarınıza yedi yaşına geldiklerinde namaz kılmalarını emredin." [Buhârî]

Abdullah b. Amr anlatıyor:

دَعَيْتُنِي أُمِّي يَوْمًا وَرَسُولُ اللَّهِ قَاعِدٌ فِي بَيْتِنَا فَقَالَتْ: هَا تَعَالَ أُعْطِيكَ

"Ben küçüktüm, Peygamberimizin evimizde bulunduğu bir günde, annem beni: "Gel sana bir şey vereceğim" diye çağırıyor.

فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ وَمَا أَرَدْتِ تُعْطِيهِ

Peygamberimiz anneme: “Çocuğa ne vermek istedin?” diye sordu.

قَالَتْ أُعْطِيهِ تَمْرًا

Annem: “Hurma vereceğim.” dedi.

فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ أَمَا إِنَّكَ لَوْ لَمْ تُعْطِهِ شَيْئًا كُتِبَتْ عَلَيْكَ كِذْبَةٌ

Bunun üzerine Peygamberimiz: “Eğer (çocuğu aldatıp ona) bir şey vermeyeydin, sana bir yalan günahı yazılırdı.” buyurdu. **[Buhârî]**

Terbiyede Ebeveynin Rolü:

Anne ve baba, çocuk için tam bir örnek olmalıdır. Çocuğun yanında büyükler çok titiz davranmalı, konuşma ve hareketlerine son derece dikkat etmelidir. Hele konuşmaları ile hareketleri aslâ çelişmemelidir. Çocuk büyüdükçe evdeki büyüklerin birbirlerine saygı ve sevgi ile davrandıklarını görerek kendisi de aynı şeyi yapacaktır. Diğer taraftan anne baba tam bir fikir ve görüş birliğinde olmalıdır. Yâni anne ve babadan biri sert davrandığı zaman diğeri şefkat göstermemeli, biri tarafından verilen cezâ, diğeri tarafından affolunmamalıdır. Bilinmelidir ki, yerinde ve haklı olarak verilen cezâ, çocuğun sevgisini hiçbir zaman azaltmaz. Bilakis ciddî ve yerinde cezâ veren anne baba, körü körüne sevgi gösteren, her şeye göz yuman anne ve babadan daha çok sevilir, sayılır. Demek ki çocuk terbiyesinde sevgi, şefkat ve bağlılık mühim olmakla berâber, ciddiyet ve geçici sertlik de çok önemli birer faktördür.

Çocuklar Ebeveyni Örnek Alır. Unutulmamalıdır ki, çocuklar anne babayı ideâl birer insan olarak görürler. Onlar gibi olmak ve onlar gibi hareket etmek isterler. Huy ve alışkanlıklarını çabuk kaparlar. Onun için çocuk dünyâya geldikten sonra, anne ve baba bütün yönleriyle, olduklarından daha iyi olmak mecbûriyetindedirler. Aileyi, bir plastiğin döküldüğü pota olarak düşünürsek; malzeme ne kadar iyi olursa olsun, pota kusurlu ise, bu kusur ürüne aksedecektir. Çocuk ailenin ürünü olduğuna göre, mükemmel yeteneklerle donatılmış olarak dünyaya gelse, kusurlu bir ailede mükemmel çocuk yetişmeyecektir. **Çocuk ailenin aynasıdır.**

[Ebû Dâvûd]

Çocuklara Adaletli Davranmak:

Rasulullah buyurdu ki:

إِعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ...

“Çocuklarınız arasında adaletli olunuz” **[Buhârî, Müslim]**

Çocuklara Sevgiyle Yaklaşmak:

Ebû Hureyre anlatıyor:

فَبَلَ رَسُولُ اللَّهِ الْحَسَنَ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ اللَّتْمِيَّ جَالِسًا.

Bir gün Rasûlullah, torunu Hz. Hasan'ı öpüyordu. O sırada yanında bulunan Akra bin Hâbis şöyle dedi:

فَقَالَ الْأَقْرَعُ: إِنَّ لِي عَشْرَةَ مِنَ الْوَالِدِمَا قَبَّلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا.

"Benim on çocuğum var. Fakat onlardan hiçbirini öpmedim" dedi.

فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ " مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ "

Peygamber Efendimiz ona baktı ve sonra şöyle buyurdu: "Merhamet etmeyene merhamet olunmaz."

[Müslim, Ebû Dâvûd]

Terbiyede Aile Huzurunun Önemi:

Çocuğa iyi bir terbiye verebilmek için, anne baba ve diğeri âile fertlerinin bütün terbiye prensiplerini tam uygulamasıyla berâber, âilehayâtının düzenli olmasının yanında anne babanın da iyi geçimli olması şarttır. Anne baba geçimsizliği, hele ayrılığı kadar çocuk rûhunda fırtınalar koparan bir hâdise yok gibidir.

Terbiyede Kardeşin Etkisi:

Kardeşi olmayan çocukların terbiyesi daha zor ve hattâ bir problem olabilir. Halbuki birkaç çocuğun terbiyesi daha kolaydır. Her çocuk kendiliğinden itaat etmesini ve uysallığı öğrenir. Kardeşlerinin de istekleri

olabileceğini ve onların da anne baba sevgisine en az kendisi kadar ihtiyacı olduğunu anlar. Daha doğrusu her şeyini kardeşleriyle paylaşmasını bilir. Böylece karşılıklı sevgi ve hürmeti erkenden öğrenen çocuklar, cemiyete kendini hazırlayarak yetişir. Ancak anne ve babanın her çocuğa aynı sevgi ve bağlılığı göstermesi şarttır.

Terbiye ve Maddi Refah:

İyi bir terbiye verebilmek ve cemiyete faydalı bir fert yetiştirmek için para ve servete ihtiyaç yoktur. Hattâ zenginlik ve lüks hayat, ekseriyâ çocuğun fenâ yetişmesine sebep olabilir. Çünkü acı da olsa, varlık içindeki bâzı anne babaların kendi zevk ve eğlencesini düşünerek, çocuklarını ihmâl ettikleri bir gerçektir. Hâlbuki anne babanın bu ihmalleri çocuk rûhunda fırtınalar koparabilir ve bu fırtınaların, çocuğu nereye sürükleyeceği belli olmaz. Diğer taraftan, zenginlik ve hudutsuz imkânlar, çocuğu kötü yollara saptırabilir.

Çocuk yetiştirme konusunda anne ve babanın bilhassa dikkat etmesi gereken başlıca hususlar şunlardır:

- a) Çocuğa rûhâniyet telkin edecek güzel bir isim konulmalıdır. Zira isim müsemâyâyı çeker.
- b) Feyizli bir ortamda inkişâf etmeleri için, yedirilen lokmaların helâlligine dikkat edilmelidir.
- c) Çocuklarda taklit meyli hâkim olduğu için onlara örnek olacak bir davranış güzelliği sergilenmelidir. Zira örnek olmak kadar tesir edici bir şey yoktur. Hak dostlarının irşâdı da, bu hakikat dolayısıyla sözden ziyâde hâl ile örnek olmak sûretiyledir.

Ayrıca yapılan iyilik ve kötülüklerin her biri, bir benzerini meydana getirir. Meselâ anne-babalarının devamlı münâkaşa ve kavga ettiği ortamlarda büyüyen çocuklar huysuzlaşıp hırçınlaşırlar.

d) Çocukların davranışları dâimâ kontrol edilip göz önünde yapamadıkları kabahatleri gizli ve تنها yerlerde işlemelerine meydan verilmemelidir. Zira bu durumda karakterleri zaafa uğrar, iki yüzlü olurlar. Bu hâlin ilk tezahürleri de yalan ve riyâdır. Çocukların meşrû sınırlar dâhilinde çocukluklarını yaşamalarına imkân tanınmalıdır. Fakat ne fazla serbest bırakılmalı, ne de haddinden fazla baskı yapılmalıdır. Hazret-i Ömer t'ın buyurduğu gibi; “Şiddet göstermeksizin kuvvetli, zayıflık belirtmeksizin yumuşak ol” unmalıdır. Zira fazla serbestlik; nefsâniyeti azdırır, tembelliğe sebep olur. Fazla baskı da çocuğun ezik ve silik bir karakter sahibi olmasına sebebiyet verir. Bu yüzden ölçülü bir üslûp ile vakitlerini faziletli birer insan olmalarına vesîle olacak davranışlarla doldurmaya gayret edilmelidir.

Çocuklara Karşı Bazı Görevlerimiz:

- 1- Çocuğa, Müslümana yakışan güzel bir isim koymak
- 2- Doğan çocuk kız olsun, erkek olsun Allah'ın verdiği bir emanet olarak hoş karşılamak.
- 3- Çocuğu helâl süt ve gıdalarla beslemek.
- 4- Çocuğun talim ve terbiyesini güzel yapmak:
- 5- Namaz kılmaya ve oruç tutmaya alıştırmak.
- 6- Çocuğu kötülüklerden ve zararlı alışkanlıklardan korumak:
- 7- Millî ve manevi değerlere uygun tarzda yetiştirmek.

Çocuk Eğitimi ile İlgili Ana İlkeler

1- Çocuğu olduğu gibi kabul etmek: Çocuğumuzu kendimize benzetmeye zorlamamalıyız. Çünkü onlar bizim küçük bir kopyamız değildir. Onun kendi dünyası, heyecanları vardır.

2- Şartsız sevgi: Şartsız sevgi, gelişmiş insan olmanın en önemli kaynağıdır. Çocuğu eğitmek için sevmeme gibi yollarla tehdit etmek ve sindirmek; çocuğun tümünden kendisinin sevmeye değmez, değersiz biri olduğuna dair şuuraltı geliştirmesine sebep olur. Çocuğun sevgiyle büyüdüğü unutulmamalıdır.

3- Şefkat ve nezaket: Ne ekersen onu biçersin. Şefkat ve nezaketle yetiştirilen çocuk bu özelliklere sahip olmakla beraber ileride kibar ve sevimli biri olur.

4- Göz ve el teması: Çocuklar öpülüp kucaklanmak ve ilgi beklerler.

5- Tutarlı olmak: Anne-baba ve çocuk üzerinde etkili olan çevresindeki herkes birbirleri ile tutarlı olmalıdır. Aksi takdirde çocuklar sürekli ikilem yaşarlar.

6- Çocuğu ciddiye almak: Çocukların benlik bilinci 4-5 yaşına kadar oluşur. Bu yüzde ciddiye alınmamak, adam yerine konulmamak onları da üzer.

7- Eşit ve adil davranmak: Kız erkek ayırımı yapmak biri birinden üstün tutmak doğru değildir.

8- Utanca boğmamak: Utanç; kişinin öz varlığını kabul edememesi, kendinden hoşnut olmaması, kendini değersiz bulması sonucu yaşanan duygudur. Çocuğu bu anlamda utanç duymaya sevk edecek söz ve davranışlardan uzak durmak gerekir.

9- Bağımlı yetiştirmemek: Bağımlılık kişinin, bağımlı olduğunun onayını almadan harekete geçememesi, yaşı ne kadar büyürse büyüsün, bir çocuk cesaretsizliği ve teşebbüs zayıflığında olmasıdır. Bağımlı yetişenler hiçbir zaman kendi başlarına karar veremezler.

10- Ceza ve Mükafat: Adaletten ayrılmadan uygulanan ceza ve mükafat eğitim de önemlidir. Çocukların iyi davranışları takdir edilmelidir. Kişiliğini zedeleyici, kişiliğini hedef alan cezalardan kaçınılmalıdır.

11- Disiplin: Disiplin, bazı büyüklerin zannettiği gibi, büyüklerin emir vermesi, küçüklerin de hemen itaat etmesi demek değildir. Disiplin; çocuğa istenilen davranış ve alışkanlıkların kazandırılması, kendini denetleme(iç denetim-vicdan) yani ahlak olgunluğunu sağlamaktır.

12- Oyun: Çocuklar oyunla büyür. Çocuk oyunları, hayatın bir çekirdeğidir. Bütün insanlar orada gelişir, büyür ve oluşur. İnsanın en güzel ve olumlu yetenekleri orada yükselir.

Birkaç Tavsiye:

Çocuğunuzu yetiştirirken onun sizin istediğiniz kişiliğe bürüneceğini düşünmeyin. Onunla kurduğunuz iyi ilişki sayesinde ona tavsiyelerde bulunabilirsiniz. Onun size saygılı olmasını istediğiniz kadar siz de ona saygı göstermelisiniz. Ona yeterince zaman ayırın ve hoşgörölü davranmaya çalışın (kendi fikirlerini söyleme şansı tanıyın). Örnek bir aile olmaya çalışın ve hatalarınız olduğunda bunu kabullenin, ona asla yalan söylemeyin. Bazı şeyleri sizinle yaşayarak öğrenmesini sağlayın. Onun yanlışlarıyla fazlaca ilgilenmekten çok doğrularını yakalamaya çalışın. Para kullanmasını öğretmeye çalışın, boşuna para harcamak yerine gerektiğinde harcamasını öğretin. Onu devamlı başkalarıyla kıyaslamaktan kaçının ve kendisini aşmasını sağlayın. Ona ilgi göstermekten kaçınmayın ama bunu aşırıya kaçırmayın bundan sıkılabilir. Size yardım etmek istediğinde ona fırsat verin ve onu gayretinden ötürü kutlayın. Bu ona kendine güvenme duygusunu verecektir. Hatalarını gördüğünde onu suçlamayın yapması gerekenin ne olduğuna söyleyin. Eğitimine önem verin devamlı öğretmeniyle iletişim halinde olun. Ödevlerinde yardımcı olun ama asla onun yapması gerekeni siz yapmayın. Araştırmacı olmasına önem verin. Kendinize bir konu belirleyin ve bunu beraberce araştırın. Onu övmekten kaçınmayın bunu yaparken de aşırıya kaçmayın. Üstünden gelemeyeceği yükler vermektan kaçının. Onunla hiçbir konuda pazarlık etmeyin, rüşvet vermektan kaçının. Davranışlarına dikkat edin sürekli aynı hatayı yapıyorsa neden böyle davrandığını araştırın ve ona bunu düzeltmesinde yardımcı olun. Toplum içinde onu asla suçlamayın, bunu yalnız olduğunuz zamanda güzel bir biçimde söyleyin. Onu sevdiğinizi ona söyleyin, bunu göstermekten asla kaçınmayın. Yatmadan önce çocuğunuza kitap okuyun, okuma alışkanlığı bu yaşlarda edinilir. Eğer mali durumunuz elveriyorsa ona resimli kitaplar alın okuma bilmese de kitaplarla aşına olması ilerde okulda daha başarılı olmasına yardımcı olacaktır. Bütün çocukların da büyükler gibi ayrı bir birey olduğunu unutmayın. Onlara bir birey gibi yaklaşın, kişisel isteklerine saygı duyun. Hata yapması için ona fırsat verin, kimse düşmeden bisiklete binmeyi öğrenemez. Çok fazla kural koymayın ama olan kurallara da uyun.

Cumâmız mübârek olsun.

Yakup AVCI

Refahiye İlçe Müftüsü